

«EL DIA QUE LA NOSTRA INDEPENDÈNCIA INTEL·LECTUAL SIGA COMPLERTA, LO DEMÉS SERÀ LO DE MENOS»

Imaginem una hipotètica doctoranda que consulti aquesta revista d'aquí a vint anys. Amb una actitud historicista, no podrà evitar de posar a col·lació el tema central del dossier amb els esdeveniments socials, polítics i culturals que han marcat Catalunya durant la segona meitat de l'any 2017. Que el dossier vagi acompanyat d'un número romà que l'assenyala com a continuació d'un argument encetat un any abans –i programat amb més anterioritat– li semblarà un aspecte circumstancial. Com podien aquells autors/autores, pensar, estudiar o redactar un text sense tenir en ment, de manera obsessiva, el que estava passant?

Potser sí que té una mica de raó la nostra futura lectora, i pot reivindicar, com a suport de la seva argumentació, l'expressió, entre didàctica i profètica, que encapçala aquesta presentació. La frase triada és extreta de l'inèdit –segurament, un article *in nuce*– «La independència de Catalunya» (per més inri, en el manuscrit el títol fou ratllat amb llapis blau). De seguida voldríem avisar l'estudiosa –amb un crit que anul·li la nostra distància de dues dècades– que aquest text l'hem escollit per la seva funció catàrtica més que no pas per demostració d'engatjament. Que, de fet, les facetes de Maragall són múltiples i que, al llarg de la seva vida, la posició del poeta respecte a la independència fou, si més no, canviant.

Sigui com sigui, a finals de 2017, cansats de girar al voltant d'un «Adéu Espanya» que entrava en un estat de consumpció per suma de banalitats, alguns *hommes ou femmes de plume* anaven gratant una mica més sota la superfície del Maragall-que-s'ensenya-a-l'escola fins a rescatar un missatge en què l'escriptor declarava i augurava el que avui dia anomenaríem «autodeterminació del poble català». I n'explicava les dificultats amb un discurs de psicologia social que toca punts calents, com ara la dependència lingüística, cultural i, més en general, intel·lectual. Així, doncs, aquell escrit presenta unes claus de lectura que els optimistes de la voluntat titllarien d'«encara vàlides», o que potser senzillament donen constància del fet que, cent vint anys després (l'inèdit té data: 1897), la societat catalana no llueix –oi que no cal incomodar l'*Eclesiastès*?– una situació gaire diferent.

En fi, si d'una banda ens plau pensar que la nostra doctoranda ha fet seu el *dictum* de Jameson (*always historicise!*), de l'altra ens preocupa que hagi arribat –amb un detallisme exasperat– a formular una inferència respecte al número 6 de la nostra revista tot ressaltant la coincidència de la data exacta de la publicació (tal com consta a la darrera pàgina) amb la d'unes eleccions desembrals. Però interrompem

el fil dels seus pensaments. Perquè, amb un mínim d'atenció, és fàcil adonar-se que els tres textos que formen el dossier van per altres camins i que, si bé la contribució de Jordi Mir sobre l'oposició aristocràcia/democràcia és un intent d'actualitzar el pensament de Maragall, tampoc no es pot aplicar a una fenomenologia de la immediatesa. Altrament, l'anàlisi d'Antoni Mora s'ocupa d'escampar la boira crítica que s'ha sedimentat sobre els textos (i, *hélas!*, sobre la figura de l'autor) sense deixar de posar el dit a la nafra davant altres lectures que pretenen ser revolucionàries i que, *volens nolens*, repeteixen amb dogmatisme invertit el mateix mecanicisme de la *vulgata* exegètica. Per tancar el dossier, ve l'article que ens ofereix Blanca Ripoll: una revisió global i específica de la recuperació, en època franquista, de l'obra maragalliana. Aquí la mirada historiogràfica s'adreça cap al passat i la seva reconstrucció mistificada —o mitificada, segons qui miri i jutgi.

Donem per descomptat que la nostra doctoranda ja ha entès tot això en el moment de passar a la secció dels «Testimonis». Aquí es trobarà amb una introducció de Lluïsa Julià a un treball acadèmic de Maria-Mercè Marçal que hem rescatat de la Biblioteca de Catalunya —i potser el verb «rescatar» no és adequat per identificar la descoberta d'un mecanoscrit que teníem davant nostre i que no vèiem, com si reproduís el mecanisme de l'ocultament per enlluernament d'una *lettre volée*. Però ja podem anunciar que, en el proper número, publicarem un altre text de Marçal, amb una lectura filològica de la traducció dels *Himnes homèrics*. Nosaltres, tanmateix, continuarem la nostra aventura per les traduccions dels poemes de Maragall, que ens han acompanyat al llarg de tota la història de la revista: en aquest cas, ens trobarem amb unes versions pioneres, al grec modern, de «Rêverie» i del «Cant espiritual» i amb una presentació a cura d'Helena Badell. Girem full, i trobarem una autoreflexió de Josep M. Jaumà —que fa temps que esperàvem amb neguit— sobre l'espectacle *Maragall a casa*, del qual n'és autor i director.

La «Vària» s'obre amb una altra intervenció en primera persona, aquest cop a càrrec de Francesc Fontbona, que investiga la casa nativa del nostre escriptor. El segueix un estudi de Ferran Carbó que amplia el territori —en part, encara poc explorat— sobre les influències maragallianes en els escriptors valencians, amb la mirada adreçada a Vicent Andrés Estellés. Finalment, els responsables d'unes obres completes (l'obra de la Seu!), que fa massa anys que s'arrosseguen sense arribar a una concreció editorial, publiquen uns criteris que pretenen ser vàlids per a la reproducció de textos de Maragall i de l'època tant en *Haidé* com en altres revistes especialitzades.

I encara hi ha dues aportacions més per assenyalar. Amb la descripció de la casa museu de Francis Jammes a Ortès (Ortheze, Orthèz...) resseguim els viatges d'un poeta de llengua francesa que travessa isoglosses marcades pel gascò i l'èuscar. *Dulcis in fundo*, ens posarem unes lents graduades amb el filtre de l'Adalaisa, per rellegir l'epopeia del comte Arnau segons els paràmetres que ens indica el Treball Final de Grau guanyador del Premi Haidé 2017.

Francesco Ardolino